

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง "การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์เพื่อเพิ่มรายได้สำหรับเกษตรกรในหมู่บ้าน" นี้ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย โดยดำเนินการที่คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2548 ถึงเมษายน 2550

โปรแกรมการผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพสูงของหญ้ามูลาโท II หญ้าพาสพาลัมอุบล และถั่วสไตโลอุบล ในหมู่บ้านของโครงการประสบความสำเร็จเพียงบางส่วน มีเกษตรกรจำนวน 30 ราย ในหมู่บ้านหนึ่งของอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้เข้าร่วมการผลิตเมล็ดพันธุ์สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้าพาสพาลัมอุบล ได้ 6,600 กิโลกรัม และถั่วสไตโลอุบล 7,138 กิโลกรัม โดยเกษตรกรทั้ง 30 รายนี้ได้รับเงินสดจากโครงการรวม 1,241,800 บาท สำหรับเมล็ดพันธุ์ทั้งสองชนิด ในวันเดียวกับการรับซื้อเมล็ดพันธุ์

การผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้ามูลาโท II ของโครงการประสบความสำเร็จไม่มากนัก เนื่องจากมีเกษตรกรเพียง 9% ที่เห็นสัญญาได้ผลิตเมล็ดพันธุ์ จำนวน 2,598 กิโลกรัม มาจำหน่าย เหตุผลหลักที่มีจำนวนเกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์น้อยก็คือ โดยทั่วไป เกษตรกรในหลายหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานีมีความสนใจการผลิตข้าวมากกว่า อีกทั้งช่วงเวลาเก็บเกี่ยวข้าวก็เป็นช่วงเวลาเดียวกับการเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์หญ้ามูลาโท II นอกจากนี้ สภาพพื้นที่ลุ่มในจังหวัดอุบลราชธานีไม่ค่อยเหมาะกับการการผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้ามูลาโท II ซึ่งเป็นหญ้าที่ต้องการดินดอนที่ระบายน้ำดี มีเพียงบางพื้นที่ในอำเภอบუნทริก วารินชำราบ และเขื่องใน ที่พบว่ามีความเหมาะสม และเกษตรกรมีความสนใจ

โครงการได้พัฒนาตลาดส่งออกขนาดเล็กสำหรับเมล็ดพันธุ์หญ้าพาสพาลัมอุบล (5,000 กิโลกรัม) และถั่วสไตโลอุบล (4,000 กิโลกรัม) โครงการได้ส่งออกเมล็ดพันธุ์หญ้ามูลาโท II ไปยังประเทศวานูอาตู คอสตาริกา และลาว และได้เริ่มพัฒนาตลาดท้องถิ่นขนาดเล็กภายในประเทศไทยด้วย มีเกษตรกรบางรายเต็มใจที่จะจ่ายเงินซื้อเมล็ดพันธุ์หญ้ามูลาโท II ที่ผ่านการกักตุน (Scarify) ด้วยกรดแล้ว ในราคา 500 บาท/กิโลกรัม

ในปี พ.ศ. 2550 มีเกษตรกรจำนวน 323 รายได้เห็นสัญญาเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้ามูลาโท II โดยเกษตรกรในกลุ่มนี้ จำนวน 112 รายอยู่ในจังหวัดอำนาจเจริญ และ 130 รายอยู่ในจังหวัดมุกดาหาร เกษตรกรกลุ่มดังกล่าวในสองจังหวัดนี้มีประสบการณ์อันยาวนานในการปลูกพืชอาหารสัตว์เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ และส่วนใหญ่ก็เป็นเกษตรกรกลุ่มนี้เองที่ได้ทำสัญญาผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้ามูลาโท II ในปี พ.ศ. 2550 โครงการจะดำเนินต่อเนื่องไปเรื่อยๆด้วยเงินสนับสนุนจากบริษัทเอกชน "Grupo Papalotla" และจากกองทุนหมุนเวียนเมล็ดพันธุ์ของโครงการเอง และโครงการจะยังคงพัฒนาและสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ภูมิภาคนี้เป็นศูนย์กลางความเป็นเลิศในการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ต่อไป

จากการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์พบว่า การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์จะทำให้เกษตรกรมีรายได้ถึง 2-3 เท่าเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ที่

เกษตรกรได้รับจากการผลิตพืชไร่อื่นๆ เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง และอ้อย กล่าวคือการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์เกษตรกรจะได้ผลตอบแทนสุทธิระหว่าง 5,000-9,800 บาท/ไร่ ในขณะที่ผลตอบแทนจากพืชไร่อื่นๆอยู่ระหว่าง 1,200-3,000 บาท/ไร่

สำหรับวิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์หญ้ามูลาโท II พบว่าวิธีใช้ถุงไนลอนสวมช่อดอกเพื่อเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์ เป็นวิธีที่ให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้าสูงสุด ส่วนในการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สารควบคุมการเติบโตของพืชและสารพอลิเมอร์จากแป้ง พบว่าไม่ได้ช่วยเพิ่มผลผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้าพาสพาลัมอุบลและมูลาโท II

โครงการยังคงผลิตผลงานวิจัยคุณภาพสูงระดับนานาชาติไว้เช่นเดิมโดยได้เขียน และตีพิมพ์บทความจำนวนเก้าเรื่องในช่วงระยะเวลาของการดำเนินงานของโครงการเป็นเวลา 18 เดือนที่ผ่านมา